

Sammanfattning av sjukdomen lipödem för beslutsfattare inom den offentliga vården.

Lipödem är en relativt sällsynt sjukdom som läkarkåren har litet kunskap om. Den nämns inte i läkarutbildningen. Lipödem fick sin diagnos R60.0B i Sverige i januari 2017.

Sjukdomen är kronisk och förvärras successivt. Den drabbar nästan bara kvinnor.

Sjukdomen beror på en sjuklig förändring av fettväven som ger upphov till svår smärta i företrädesvis benen i kombination med en tryckömhet i underhudsfettet och en benägenhet att lätt få blåmärken. Benen är symmetriskt förstorade medan överkroppen är normal och ofta två klädnnummer mindre än underkroppen. Händerna och fötterna är normala till skillnad från vid fetma då även fettet är lokaliserat till dessa organ.

Det finns ingen vårdplan i Sverige för denna patientkategori. Det enda ingrepp som kan lindra smärtan är fettsugning av de afficerade områdena. Det sjuka området tas då bort och smärtan försvinner direkt. Tillståndet kan jämföras med om man hade en böld på benet där smärtan försvinner så fort bölden är dränerad. Det borttagna fettet vid fettsugning kommer inte tillbaka. Det kan jämföras med patienter som har stora bröst med rygg- och nacke besvär. Om bröstet förminskas så minskar smärtan direkt och bröstet växer inte heller ut igen.

De patienter som har möjlighet låter sig fettsugas privat till en kostnad av ca 65 000 kr per gång. Ibland krävs det mer än en operation eftersom man bara kan ta bort 4 liter rent fett per gång. Problemet är de patienter som inte kan bekosta denna operation själv. Där borde det allmänna inträda om inte minst av samhällsekonomiska skäl. Många patienter är sjukskrivna eller har försörjnings bidrag pga. lipödem sjukdomen. Det gäller sålunda att tänka utanför boxen.

När den s.k. titthålskirurgin vid gallstensoperationer infördes för över 20 år sedan hade inte landstingen möjlighet att direkt kunna finansiera inköp av den utrustning som krävdes. Då gick försäkringskassan in och hjälpte till med finansieringen eftersom sjukskrivningsperioden kunde sänkas från fyra veckor till en vecka.

Vad kostar inte sjukskrivningarna för lipödem samhället, helt i onödan när det finns hjälp.

Ingreppen skall dock inte belasta plastikkirurgiska kliniker eftersom deras sängar skall användas för cancer patienter utan ingreppen skall ske hos privata plastikkirurgiska kliniker med rätt kompetens efter en upphandling. Sådana kliniker finns i Sverige.

Stockholm den 22.5.2019.

Leif Perbeck

Docent i Kirurgi

Karolinska Institutet.